

IMATGES DE  
LA CIUTAT  
CONTEMPORÀNIA

# BARCELONA REFLEXIONS REFLECTIONS

IMAGES OF THE  
CONTEMPORARY  
CITY

LEANDRO MADRAZO  
EDITOR



Espai que pot ser urbanitzat	TERRITORI	
Ciutat immensurable, inabastable i inaprehensible; ciutat sense forma	METRÒPOLI	
La ciutat com a interfície gràfica en què es visualitza la informació que circula per les xarxes digitals	CIBERESPÀI	
Força interna que regeix el creixement de la ciutat	NATURA	
Una part de la ciutat o de la naturalesa que, contemplada des de la distància, es converteix en espectacle	PAISATGE	
Lloc privilegiat de la ciutat, dipositari de la seva memòria històrica i de la seva identitat	CENTRE	
La ciutat que no és en el centre i a la qual, per tant, li manca identitat	PERIFÈRIA	
Concentració de serveis, transports i residència en un territori urbanitzat	DENSITAT	
Sector industrial que depèn de la contínua expansió i renovació de les ciutats	CONSTRUCCIÒ	
L'obtenció de beneficis amb les plusvàlues urbanes	ESPECULACIÒ	
El procés continuat d'adaptació de la ciutat al seu temps	TRANSFORMACIÒ	
La descomposició del continu de la ciutat en fragments spatiotemporals	FRAGMENTACIÒ	
El deteriorament de la ciutat comporta la degradació de la vida dels ciutadans	DEGRADACIÒ	
Abundància i malbaratament de recursos en algunes parts de la ciutat en detriment d'altres	OPULÈNCIA	
Les xarxes que faciliten l'intercanvi d'idees i informació tant a la ciutat com més enllà	COMUNICACIÒ	
Les infraestructures que possibiliten la mobilitat de persones, vehicles i béns a la ciutat	TRANSPORT	
La circulació de persones, vehicles, béns i informació a través de les xarxes de comunicació i transport	FLUX	
Planificació del desenvolupament de la ciutat i optimització dels recursos necessaris per al seu funcionament	RAÓ	
Ordenació espacial que adopta un sistema natural o artificial, arquitectònic o urbà	ESTRUCTURA	
Manifestació de la vitalitat i del caràcter de la ciutat per mitjà d'esdeveniments culturals i edificis singulars	EXPRESSIÒ	
Objectes i imatges, personatges i relats que s'associen a la ciutat i li confereixen estil	ESTÈTICA	
La consciència que la ciutat té de si mateixa, que s'identifica amb una imatge ideal del seu passat, o del seu futur	IDENTITAT	
Imatge que representa la ciutat i la distingeix d'altres ciutats	ICONA	
Imatge que sintetitza les qualitats de la ciutat per convertir-la en mercaderia	LOGOTIP	
Els ídols que la ciutat adora provoquen alhora temor i desig	FETITXE	
La ciutat que aparenta ser el que en realitat no és: una ciutat	SIMULACRE	
Les ciutats imaginades per la ment, que es fan visibles en el cinema, la fotografia i la literatura	FANTASIA	
La ciutat és mercaderia, objecte de desig i de consum per a turistes	MÀRQUETING	
La ciutat com a representació: imatge de si mateixa contemplada des de si mateixa	ESPECTACLE	
Fets significatius que tenen lloc a la ciutat	ESDEVENIMENT	
Juxtaposició en un sol lloc de múltiples espais incompatibles	HETEROTOPIA	

TERRITORY	Space which can be urbanized	
METROPOLIS	Immeasurable, incomprehensible and elusive city; a city without form	
CYBERSPACE	The city as a graphic interface in which the information that flows through computer networks is visualized	
NATURE	Inner force which governs the city's growth	
LANDSCAPE	A part of the city or from nature which becomes a spectacle when contemplated from a distance	
CENTRE	A privileged place in the city which is a depositary of its historical memory and its identity	
PERIPHERY	The city which is not at the centre and, therefore, lacks identity	
DENSITY	Concentration of services, transportation and residence in an urbanized territory	
CONSTRUCTION	An industrial sector depending on the continued expansion and renovation of cities	
SPECULATION	Obtaining profits from urban capital gains	
TRANSFORMATION	The continuous process of adaptation of the city to its time	
FRAGMENTATION	The decomposition of the continuum of the city in spatio-temporal fragments	
DEGRADATION	The decline of the city conveys the degradation of citizens' lives	
OPULENCE	Abundance and waste of resources in some parts of the city to the detriment of others	
COMMUNICATION	Networks that facilitate the exchange of ideas and information in the city, and beyond the city	
TRANSPORT	Infrastructures that enable the mobility of people, vehicles and goods in the city	
FLUX	Movement of people, vehicles, goods and information through communication and transportation networks	
REASON	Planning of the development of the city and optimization of the resources necessary for its operation	
STRUCTURE	Spatial ordering adopted by a natural or artificial, architectural or urban system	
EXPRESSION	Demonstration of the vitality and character of the city through cultural events and unique buildings	
AESTHETICS	Objects and images, characters and stories which are associated to the city and give style to it	
IDENTITY	The awareness that the city has of itself, which is identified with an idealised image of its past or its future	
ICON	Image which represents the city and distinguishes it from other cities	
LOGO	Image synthesizing the qualities of a city to turn it into a commodity	
FETISH	The idols worshipped by the city provoke both fear and desire	
SIMULACRUM	The city appearing to be what actually is not: a city	
FANTASY	The cities imagined by the mind, which cinema, photography and literature make visible	
MARKETING	The city is merchandise, object of desire and consumption for tourists	
SPECTACLE	The city as representation: an image of itself contemplated by itself	
EVENT	Meaningful episodes taking place in the city	
HETEROTOPY	Juxtaposition of multiple incompatible spaces in one single place	





**IMATGES DE  
LA CIUTAT  
CONTEMPORÀNIA**

**BARCELONA REFLEXIONS  
REFLECTIONS**

**IMAGES OF THE  
CONTEMPORARY  
CITY**

**LEANDRO MADRAZO**  
EDITOR

## **BCN Reflexions**

BCN Reflections

www.bcnreflexions.net

### **Editorial** Publisher

Enginyeria i Arquitectura La Salle  
Universitat Ramon Llull  
Quatre Camins 2  
08022 Barcelona  
T +34 93 290 24 49  
F +34 93 290 24 20

### **Editor** Editor

Leandro Madrazo

### **Col·laboradors** Collaborators

Mario Hernández Mola  
Marta Sabat Alejandre  
Albert Vallverdú i Berges

### **Correccions i traduccions**

Proofreading and translations  
Univerba, Serveis lingüístics i  
traduccions SCP

### **Disseny gràfic** Graphic design

Marieke Bielas ACTAR PRO

### **Producció** Production

Actar Pro

### **Impressió** Printing

Ingoprint S.A.

### **Distribució** Distribution

Actar-D  
Roca i Batlle 2  
08023 Barcelona  
T +34 93 417 49 93  
F +34 93 418 67 07  
office@actar-d.com  
www.actar-d.com

### **Actar-D USA**

158 Lafayette St., 5th floor  
New York, NY 10013  
T +1 212 966 2207  
F +1 212 966 2214  
officeusa@actar-d.com  
www.actar-d.com

### **Tots els drets reservats**

All rights reserved

© **de l'edició 2008** of the edition 2008

**Leandro Madrazo**

© **dels textos** of the texts

**els seus autors** their authors

© **de les imatges** of the images

**els seus autors** their authors

**ISBN** 978-84-931351-1-9

**DL** B-6801-2009

### **Imprès i enquadernat a la Unió Europea**

Printed and bound in the European Union

### **Amb el suport de**

With the support of

Generalitat de Catalunya



# Sumari

## Contents

<b>Agraïments</b>	<b>6</b>
<b>El procés de construcció del llibre</b>	<b>7</b>
<b>La ciutat representada fotogràficament</b>	<b>8</b>
Leandro Madrazo	
<b>La pedagogia de la imatge en la cultura contemporània</b>	<b>21</b>
Leandro Madrazo	
<b>Com interactuar amb el llibre</b>	
How to interact with this book	<b>26</b>
<b>Temes</b> Topics	<b>28</b>
<b>Imatges</b> Images	<b>32</b>
<b>Grups</b> Groups	<b>128</b>
<b>Contraposicions</b> Contrapositions	<b>134</b>
Acknowledgements	<b>140</b>
The construction process of this book	<b>141</b>
The city represented photographically	<b>142</b>
Leandro Madrazo	
The pedagogy of the image in contemporary culture	<b>155</b>
Leandro Madrazo	

# EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DEL LLIBRE

Les fotografies i els fotomuntatges inclosos en aquest llibre han estat realitzats pels alumnes dels cursos de *SDR Sistemes de Representació*, impartits pel professor Leandro Madrazo entre els anys 2000 i 2007 a l'Escola d'Arquitectura La Salle, Barcelona. L'objectiu d'aquests cursos ha estat fomentar una reflexió sobre la ciutat contemporània a través de la imatge fotogràfica, exemplificada en la ciutat de Barcelona.

A partir d'una selecció d'imatges realitzades en els diversos cursos, vam iniciar la laboriosa tasca d'organitzar-les per temes, associar-les amb conceptes i agrupar-les. Al llarg d'uns quants mesos, en sessions de treball en les quals van participar els tres professors assistents que han col·laborat en l'elaboració d'aquest llibre —Marta Sabat, Mario Hernández i Albert Vallverdú—, vam anar revelant els significats que contenien les imatges. En primer lloc, les fotografies i els fotomuntatges es van organitzar en línies temàtiques, les quals van adoptar el títol d'una publicació reconeguda de la bibliografia sobre la ciutat i l'urbanisme. Tot seguit, vam examinar individualment cada imatge i en vam anar extraient un conjunt de conceptes que caracteritzen la ciutat. En sentit invers, els conceptes derivats de les imatges es van anar associant a altres imatges, amb la qual cosa es van crear relacions entre imatges mitjançant les paraules. A continuació, vam començar a agrupar les imatges i a descriure la idea de ciutat compresa en cada grup. En darrer lloc, les imatges es van organitzar a partir de dos pols confrontats de manera que la imatge situada en

un extrem representés una idea de ciutat oposada a la imatge de l'altre. Entre els dos extrems, vam col·locar altres imatges que servien de transició entre un concepte i el concepte oposat. D'aquesta manera, vam aconseguir crear una estructura que relacionava imatge i paraula per tal d'obtenir, mitjançant la interacció entre elles, una visió de la ciutat contemporània.

Aquest procés de construcció de significats a partir de l'acció recíproca entre paraula i imatge continua ara amb aquest llibre. Els temes, els conceptes i els grups conformen una estructura que sosté les imatges i en facilita la interpretació. No obstant això, sobre aquesta trama els lectors poden seguir els seus propis camins i moure's d'una imatge a un concepte o d'una imatge a una altra imatge segons les seves intuïcions, amb la qual cosa es continua la reflexió sobre la ciutat que planteja aquest llibre.

El procés d'adquisició del coneixement que implica el desplaçament per la xarxa d'imatges i paraules que conté aquest llibre es pot continuar a l'entorn [www.bcnreflexions.net](http://www.bcnreflexions.net). En aquest entorn es pot dur a terme el que les limitacions materials del llibre impedeixen: introduir noves imatges i afegir-hi conceptes, comentar-les i agrupar-les de manera diferent. A Internet l'estructura que suporta les imatges i els conceptes ja no està condicionada pels límits que imposa el llibre, sinó que pot alliberar-se'n i transformar-se en una estructura oberta i participativa que evoluciona continuament.

# LA CIUTAT REPRESENTADA FOTOGRÀFICAMENT

Leandro Madrazo

## LA CIUTAT

En el seu sentit primigeni, la ciutat és un assentament (*urbs*) on resideix una comunitat d'individus que assumeixen drets i obligacions (*civitas*) per tal de constituir-se en una organització jurídica i administrativa (*polis*).

Considerada com a realitat material, la ciutat es una agregació d'edificacions que ocupen un territori. La ciutat tradicional està formada per edificis (d'habitatges i públics) que delimiten espais (a l'exterior, els carrers; a l'interior, les estances) i per monuments que estableixen llocs. A la ciutat moderna, a aquesta estructura física originària se'n juxtaposa una altra formada per la xarxa de transports: les autovies i autopistes; les línies de tramvies, metro i ferrocarrils. Les xarxes de subministrament (aigua, gas, electricitat, comunicació) i d'evacuació també formen part de la ciutat moderna, encara que tot sovint siguin invisibles.

La ciutat és un organisme viu que es troba en un procés continu de transformació: una natura artificial, creada per l'home. Les muralles de la ciutat medieval imposaven un límit al seu desenvolupament. Per créixer, la ciutat havia d'enderrocar-les i construir-ne de noves més lluny. D'aquesta manera, la ciutat creixia com un arbre, expandint-se gradualment a partir d'un nucli original.

Amb la ciutat industrial del segle XIX apareix una nova forma de desenvolupament urbà: els plans d'eixample. La ciutat deixa de créixer mitjançant l'addició successiva d'anells concèntrics i de cop

es projecta enfora a través d'eixos i retícules que ordenen el territori circumdant. La imatge de la ciutat com un nucli urbanitzat implantat en el territori es comença a esvaïr.

Un cop superats els seus propis límits, la ciutat deixa de tenir forma i esdevé estructura. Apareix la gran ciutat moderna de principis del segle XX: la metròpoli, una ciutat inaprehensible i inabastable, una ciutat informe. L'espai urbà deixa d'ésser continu i jerarquitzat i es converteix en una barreja de fragments heterogenis i inconnexos. El procés de fragmentació i recomposició de l'espai urbà ha continuat fins arribar a la conurbació contemporània. Avui dia, la ciutat ja no creix de manera contínua, simplement augmentant de mida, sinó que s'expandeix connectant àmbits discontinus –barris, districtes i també ciutats– generant així una nova estructura urbana: la metàpoli (Ascher, 1995). La ciutat contemporània ja no s'entén com una forma que cal prefigurar, sinó com un procés en curs que cal entendre per intervenir-hi.

La ciutat no només delimita i estructura l'espai, sinó que a més regula el moviment a través d'ell. A la ciutat moderna, les persones i els vehicles transiten pels carrers i les places i circulen mitjançant sistemes de transport especialitzats (automòbils, autobusos, tramvies i metro). Cada forma de moviment (a peu o en vehicle, en autobús o en metro) permet percebre i estructurar l'espai urbà d'una manera distinta. Mentre caminem per la ciutat, podem apreciar els detalls dels edificis i aturar-nos per escollir un punt de vista des d'on contemplar una façana, un carrer o una

ciutat contemporània es concentren les activitats de comerç i oci. A partir de la implantació d'Internet, ja no és necessari dur a terme aquestes activitats a la ciutat. En l'espai intangible i deslocalitzat de la Xarxa hom es pot trobar amb altres persones en les xarxes socials, debatre temes d'actualitat en blocs i fòrums, comprar productes i contractar serveis en botigues virtuals i entretenir-se mirant una pel·lícula o participant en un videojoc. En la mateixa mesura que el ciberespai es transforma en una ciutat de bits en anar assumint algunes de les activitats que donaven sentit a la vida urbana (Mitchell, 1996), la ciutat tendeix a desurbanitzar-se. Encara que conservi l'aparença de ciutat, la forma de la ciutat ja no és necessàriament l'expressió única dels fets urbans.

## LA FOTOGRAFIA

En la seva accepció convencional, una imatge fotogràfica és una empremta inscrita pels rajos lumínics en una superfície sensible a la llum. Aquest vincle causal entre l'objecte i la imatge es considera una característica de la fotografia que la distingeix d'altres tècniques de representació.

Amb la tecnologia digital, la fotografia ha deixat d'ésser una empremta i ha esdevingut un registre d'informació. Una imatge digital no és una inscripció en una superfície, sinó un conjunt de dades que indiquen el color de cada píxel que conforma la imatge. Tot i així, es continua fent servir el mateix nom –fotografia, és a dir, gravar amb la llum– per fer referència a la imatge que s'obté dels dos procediments, tant l'analògic com el digital.

En la fotografia cal distingir dos àmbits diferenciats que no sempre estan relacionats: el de la creació de la imatge i el de la seva recepció en un context determinat. El primer àmbit fa referència al fotògraf i els mitjans de producció; el segon, als espectadors que consumeixen imatges i als mitjans de distribució. La pràctica fotogràfica es desenvolupa entre aquests dos àmbits.

Suposadament, la imatge fotogràfica s'assembla a allò que ha estat fotografiat. No obstant això, la relació entre ella i el que representa no és només analògica. Segons Charles S. Peirce, hi pot haver tres tipus de signe: icònic –manté una relació de semblança amb allò que representa (un dibuix, una pintura)–, simbòlic –hi manté una relació arbitrària, basada en convencions (les paraules en el llenguatge)– i indicatiu –hi manté una relació causal amb l'objecte representat (les petjades al camí indiquen que algú hi ha passat). Si apliquem la classificació de signes de Peirce a la fotografia, aquesta seria, principalment, un signe icònic i indicatiu. La fotografia comparteix el seu caràcter icònic amb la pintura figurativa. El caràcter indicatiu, però, es considera propi de la fotografia (sempre que no tinguem en compte certes pràctiques pictòriques, com per exemple el *body art*, en les quals el quadre també pot ésser una empremta, la que deixen a la tela els cossos impregnats de pintura).

La fotografia pot ésser una imatge, un signe o les dues coses alhora. Com a imatge, la fotografia reproduïx l'aparença de l'objecte que l'ha engendrada; com a signe, assenyala directament les coses i el coneixement que en tenim; entesa com a imatge i signe alhora, la fotografia seria una “emanació del referent” (Barthes, 1989).

Una fotografia és “imatge de” en el sentit que pertany a l'objecte que l'ha generada (les fotografies es “capten”). No obstant això, un cop existeix com a imatge –impresa en un paper, visualitzada en una pantalla–, la fotografia agafa autonomia i pot llavors alliberar-se del lligam que l'unia amb l'objecte que l'havia engendrada.

Com passa amb qualsevol imatge, una fotografia està oberta a les interpretacions que en faci l'observador. Són les mirades que es projecten sobre la imatge fotogràfica les que li donen significat. El significat –o significats– de la fotografia és el resultat de la suma de les mirades que s'hi han anat dirigint. En aquest sentit, tornant a la teoria dels signes de Peirce, la fotografia també es podria considerar un símbol que manté una relació



trar els processos de construcció de la realitat. Més enllà de l'especulació estètica, el fotomuntatge es va revelar com un instrument eficaç per a la crítica social i política. John Heartfield, per exemple, considerava el fotomuntatge una arma per a la lluita de classes que l'artista revolucionari —a diferència de l'artista burgès— havia d'utilitzar per agitar les masses. Els seus fotomuntatges publicats a la revista AIZ (*Arbeiter Illustrierte Zeitung*) van contribuir a exposar i difondre els vincles ocults entre el món de la política i el dels negocis durant l'ascens del nazisme a Alemanya.

No obstant això, cal distingir entre la condició de fotomuntatge d'una imatge i el fotomuntatge com a tècnica (retallar i enganxar imatges, ja sigui materialment o fent servir tècniques digitals). A diferència de la tècnica del fotomuntatge, la qualitat de fotomuntatge és inherent a qualsevol fotografia. Una fotografia es transforma en fotomuntatge quan conté imatges que es reconeixen com incoherents des d'un punt de vista espacial o temporal. No és necessari retallar i enganxar imatges per tal de crear discordances: n'hi ha prou amb seleccionar de manera adequada els objectes que fotografiem.

La manera de retratar un tipus determinat d'objectes o situacions acaba configurant una manera de mirar característica que s'identifica amb el tema representat. D'aquesta manera, allò que caracteritza un gènere fotogràfic (natura, arquitectura) no és tant els objectes s'hi representen (plantes, edificis) com una certa manera de mirar-los a través de la càmera. Aquesta mirada, un cop fixada, es pot transposar d'un tipus d'objectes a un altre de manera que hom observi una ciutat amb la mirada pròpia d'un paisatge, o bé fotografiï una planta com si fos un detall ornamental d'un edifici (Mattenklott, 1994).

A través de la fotografia es poden construir diverses maneres de veure la realitat que es poden caracteritzar per l'objecte que es fotografia, però també ésser el producte de la visió de l'artista-fotògraf. A tall d'exemple, amb la seva intensa mirada analítica Aleksandr Ródtxenko aconse-

gueix extreure composicions abstractes de línies i plans a partir de la realitat que observa a través de la càmera.

Segons Francesc Català-Roca, la fotografia és un sistema subtractiu, atès que s'apropia de quelcom que ja existia prèviament; en canvi, la pintura és un sistema additiu, atès que parteix d'una tela en blanc que cal omplir (Català-Roca, 1995). Aquesta distinció es basa en el procés de materialització de la imatge fotogràfica. Tanmateix, des del punt de vista de la percepció de la imatge, una fotografia —com les de Moholy-Nagy o les de Ródtxenko— també pot ésser constructiva, en el sentit que la imatge percebuda és el resultat d'unir elements que abans la fotografia havia dissociat.

La fotografia no es limita a l'acte de captar una imatge, sinó també a reproduir-la. En un principi, amb el daguerreotip, la imatge era única, però a partir de l'invent de William Henry Fox Talbot fou possible reproduir imatges a partir d'un negatiu. Fins l'adveniment de la fotografia digital, la reproducció d'imatges fotogràfiques ha consistit a crear còpies a partir d'una imatge "original". Amb la tecnologia digital, la distinció entre original i còpia ha deixat de tenir sentit. La fotografia digital ha augmentat fins a límits insospitats la possibilitat de reproduir les imatges, i ha fet possible la distribució instantània de les imatges codificades en bits a través de les xarxes telemàtiques.

## LA CIUTAT I LA FOTOGRAFIA

La fotografia és imatge del món i, per tant, només pot enregistrar la realitat que hi ha a l'altre banda de la càmera: la natura i els seus fenòmens i els artefactes que construeix l'home. Si ens trobem davant d'un paisatge, el resultat és una fotografia de paisatge; davant d'un carrer, el resultat és una fotografia de carrer i, davant d'una obra arquitectònica, una fotografia d'arquitectura.

Tot i així, què significa representar fotogràficament la ciutat? Es tracta de reproduir els seus

# LA PEDAGOGIA DE LA IMATGE EN LA CULTURA CONTEMPORÀNIA

Leandro Madrazo

## LA CULTURA VISUAL

La ubiqüitat i la promiscuïtat de la imatge caracteritzen la cultura contemporània. Les imatges no només representen el món, i el fan visible per tal que pugui ser entès, sinó que són inherents a ell: ja no són una còpia de les coses, sinó que s'han adherit a les coses mateixes. A més, la contaminació del món per part de la imatge qüestiona la distinció entre subjecte i objecte. La imatge ja no actua només com a medidora entre el subjecte i el món, sinó que s'ha apoderat d'ambdós: ha alienat el subjecte del món i ha substituït el món per la seva imatge.

Aquest procés d'apropiació del món per part de la imatge s'ha consumat principalment durant el darrer mig segle. En el seu llibre *Vida y muerte de la imagen*, Régis Debray sosté que, entre 1960 i 1980, la cultura occidental es va deixar de basar en l'escriptura (logosfera) i en el signe visible (grafosfera) i va esdevenir una cultura de la imatge, d'allò visual (vídeosfera). L'omnipresència de la imatge ha dut alguns autors a preocupar-se per la desaparició de la paraula i el pensament associat a ella (logos). A tall d'exemple, Giovanni Sartori, en el seu text *Homo videns*, apel·la a la doctrina platònica per reivindicar un cop més l'existència de dos àmbits diferenciats: el món intel·ligible de les idees i els conceptes i el món sensible que perceben els sentits. Sartori identifica pensament amb llenguatge i, per tant, nega que la imatge pugui tenir un valor conceptual. A diferència de l'autor italià, Susan Sontag, en el seu llibre *Sobre la fotografía*, atorga a les imatges un valor conceptual. Invertint l'ordre platònic,

Sontag considera que les imatges –ja no les idees– constitueixen la nostra veritable realitat. Per a aquesta autora, les imatges fotogràfiques conformen una realitat immaterial plena de significats, per la qual cosa són capaces de convertir la realitat en una ombra.

Més enllà d'aquest presumpte antagonisme entre la cultura de la imatge i la cultura de la paraula, cal tenir present que –des del punt de vista cognitiu– la imatge i la paraula estan inextricablement unides. Una imatge no només es contempla, sinó que també s'interpreta amb paraules. A més, les paraules no només es llegeixen o s'escolten, sinó que els seus significats també s'imaginen.

L'augment d'importància de la imatge en la cultura contemporània no ha d'implacar necessàriament la desaparició del llenguatge i la paraula. En realitat, el que es planteja no és la substitució de la paraula per la imatge, sinó la necessitat d'establir noves relacions entre els dos que donin lloc a altres formes de pensar i entendre el món. La cultura emergent de la imatge exigeix noves capacitats cognitives diferents de les que s'adquireixen a través de la paraula, però per desenvolupar-les cal superar la identitat entre pensament i llenguatge, entre concepte i paraula, i acceptar –com suggereix Debray– la possibilitat d'un pensament visual que no estigui basat en la combinació de signes.

En el llibre *Analógico y digital*, el dissenyador i pedagog Otl Aicher sosté que el pensament basat en la imatge no és lineal, sinó associatiu, és a dir, que no pretén arribar a conclusions, sinó desco-

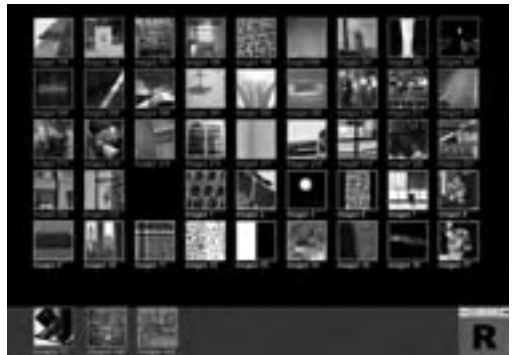




Repositori d'imatges

Entorn web del curs SDR Sistemes de Representació

© ARC Enginyeria i Arquitectura La Salle, 2000



Interfície per agrupar i relacionar imatges

Entorn web del curs SDR Sistemes de Representació

© ARC Enginyeria i Arquitectura La Salle, 2000



Fotomuntatge creat a partir de les relacions entre les imatges del repositori

Entorn web del curs SDR Sistemes de Representació

© ARC Enginyeria i Arquitectura La Salle, 2000



Interfície per agrupar i relacionar imatges

Entorn web [www.bcnreflexions.net](http://www.bcnreflexions.net)

© ARC Enginyeria i Arquitectura La Salle, 2008

## Com interactuar amb el llibre

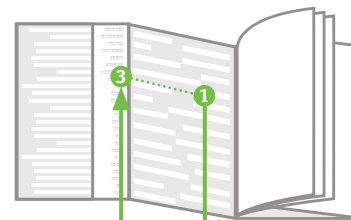
How to interact with this book

### Conceptes Concepts

Interior cuberta  
Flap reverse

A la solapa es troba el  
vocabulari amb les imatges  
associades a cada concep-  
te, i la seva definició

On the flap there is a  
vocabulary with images  
associated to a concept, and  
its definition



### 1 Des del concepte s'arriba a altres imatges

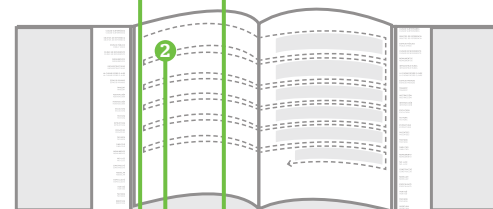
Images can be reached  
from the concept

### Temes Topics

pp. 28-31

Les fotografies i fotomun-  
tatges s'agrupen en línies  
temàtiques que prenen  
el nom d'una reconeguda  
publicació

Photographs and photomun-  
tatges are grouped into  
thematic lines that take  
the name of a recognized  
publication



### 2 Se selecciona una línia te- màtica per veure les imatges que la componen

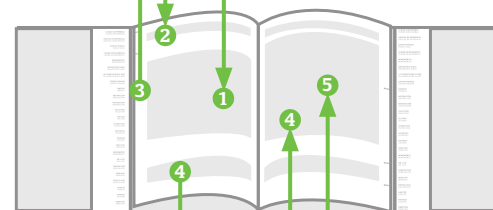
A thematic line is chosen  
to see the images that it is  
composed of

### Imatges Images

pp. 32-127

Fotografies i fotomuntat-  
ges que reflecteixen la  
ciutat de Barcelona

Photographs and photomun-  
tatges that reflect  
the city of Barcelona



### 3 La fletxa relaciona un concep- te de la solapa amb aquesta imatge

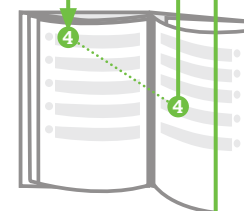
The arrow relates a concept  
from the flap to this image

### Grups Groups

pp. 128-133

Grups d'imatges i descrip-  
ció de les seves caracteris-  
tiques comunes

Groups of images  
and descriptions of their  
common characteristics



### 4 Des d'un grup s'accedeix a les imatges associades

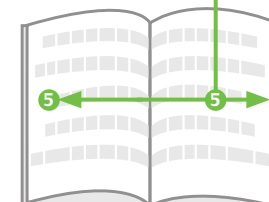
From a group associated  
images can be accessed

### Contraposicions Contrapositions

pp. 134-137

Imatges ordenades a partir  
de dos pols que represen-  
ten idees contraposades

Images ordered from two  
poles representing oppo-  
sing ideas



### 5 Se selecciona una imatge en- tre dos idees contraposades

An image placed  
between two opposing  
ideas is selected



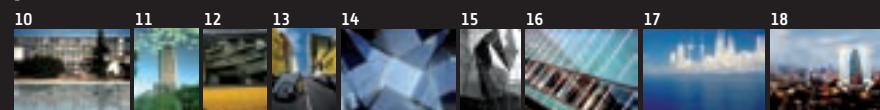
## L'arquitectura de la ciutat The architecture of the city

**La ciutat considerada com una gran obra d'enginyeria i d'arquitectura que creix amb el temps; la ciutat com a suma de fragments amb forma pròpia.**  
The city regarded as a great work of engineering and architecture that grows over time; the city as the sum of well-shaped fragments.



## D'altres espais Of other spaces

**Espais reals i irreals al mateix temps; llocs sense lloc, situats entre la realitat i els seus reflexos.**  
Real and unreal spaces at once; places without a place, situated between reality and its reflections.



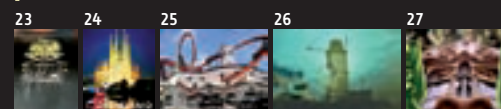
## La ciutat global The global city

**La integració de la ciutat en el sistema econòmic global; la ciutat com a node de la xarxa financera i de serveis.**  
The integration of the city in the global economic system; the city as a node in the network of financing and services.



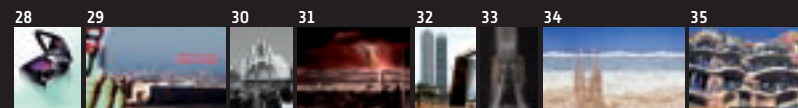
## Aprenent de Las Vegas Learning from Las Vegas

**La ciutat convertida en simulacre; l'experiència urbana com a entreteniment.**  
The city turned into a simulacrum; the urban experience as entertainment.



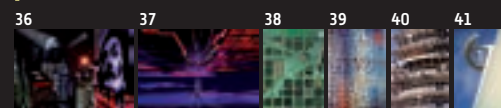
## La societat de l'espectacle The society of the spectacle

**La vida urbana com a espectacle, com a conjunt de relacions socials mediatitzades per imatges.**  
Urban life as a spectacle, as a set of social relations mediated by images.



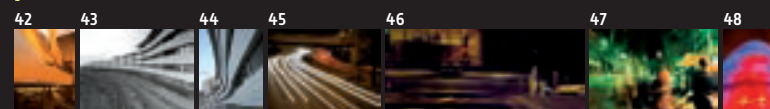
## La ciutat de bits City of bits

**La tecnologia digital com a factor de transformació de l'espai i la vida urbana.**  
Digital technology as a transformation factor of space and urban life.



## La metròpoli i la vida mental The metropolis and mental life

**La ciutat moderna com a generadora d'estímuls que contribueixen al desenvolupament de les capacitats perceptives dels individus.**  
The modern city as a generator of stimuli which contribute to the development of individuals' perceptive capacities.



# 5 L'arquitectura de la ciutat The architecture of the city

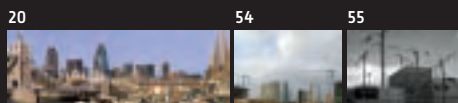
Marc Villalba Gómez



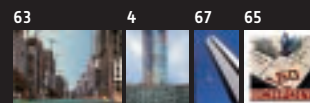
G10



G11



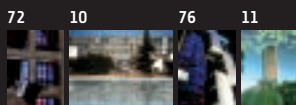
G12



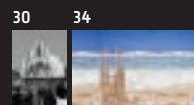




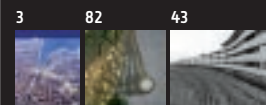
G23



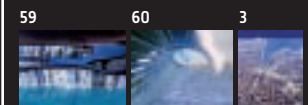
G2



G26

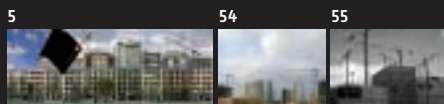


G31

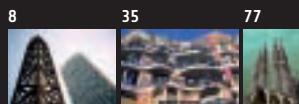




G11



G27

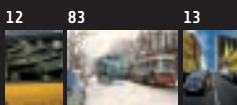




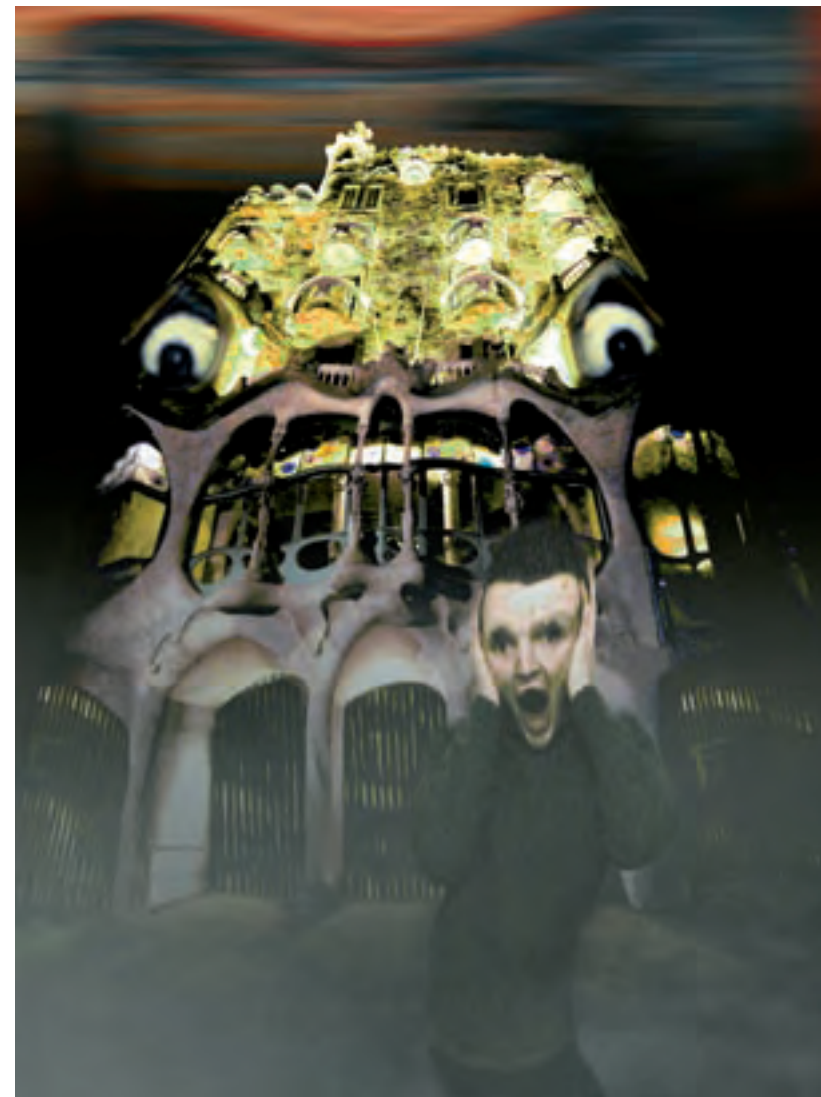
G17



G28



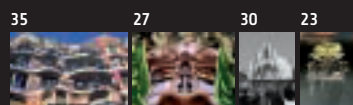




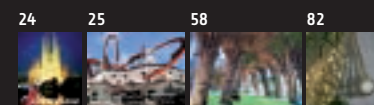
G22



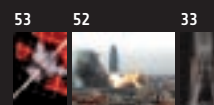
G30



G5

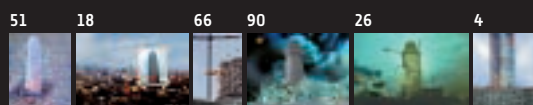


G19

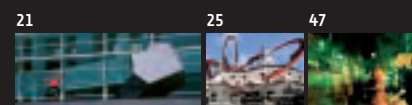




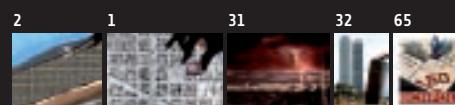
G8

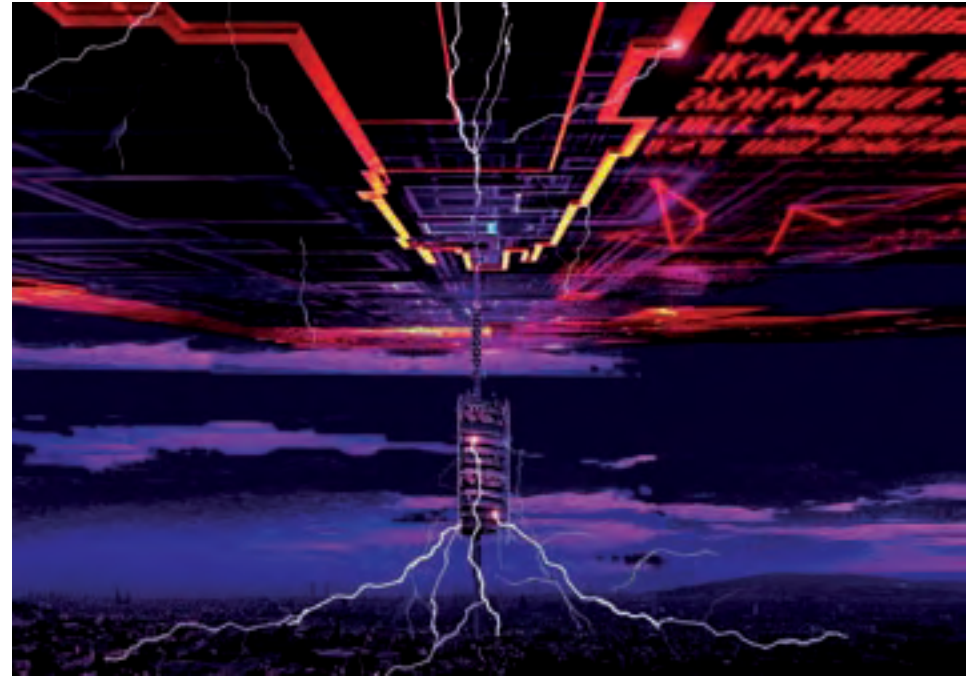


G17



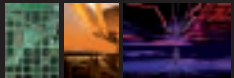
G32





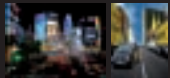
G4

38 42 37



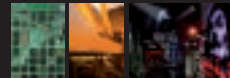
G14

19 13



G4

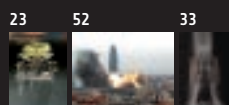
38 42 36



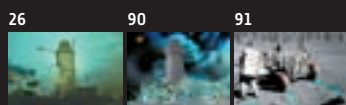




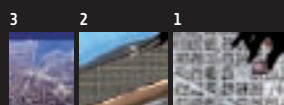
G19



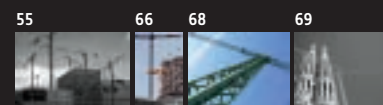
G20



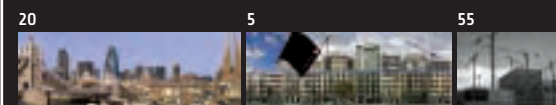
G33



G9

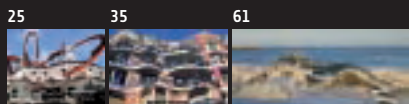


G11

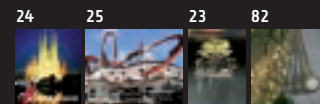




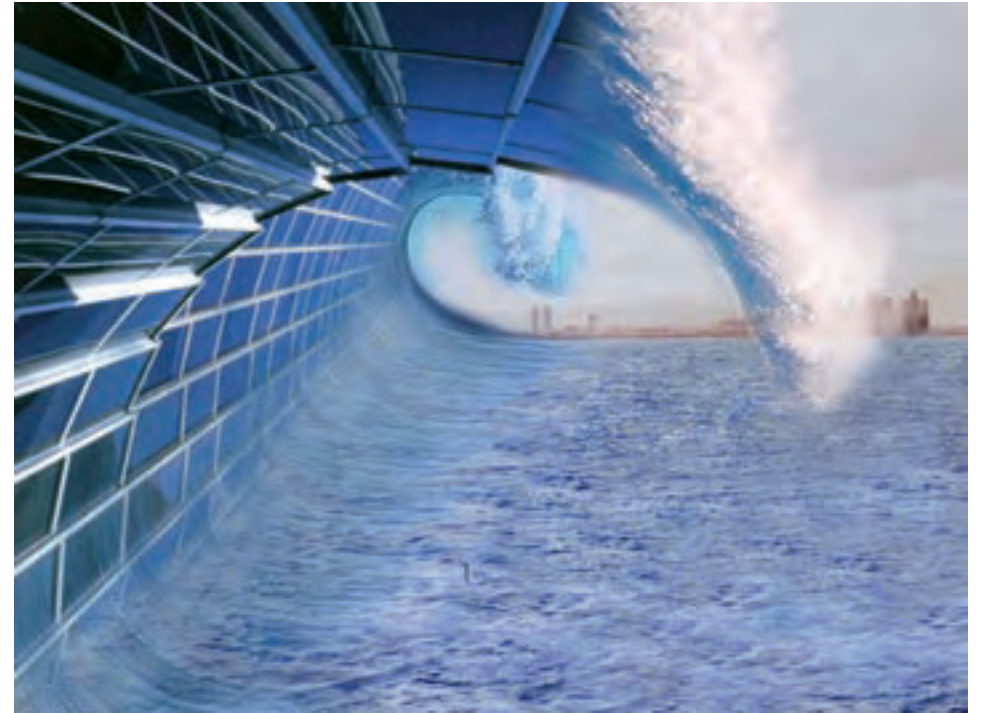
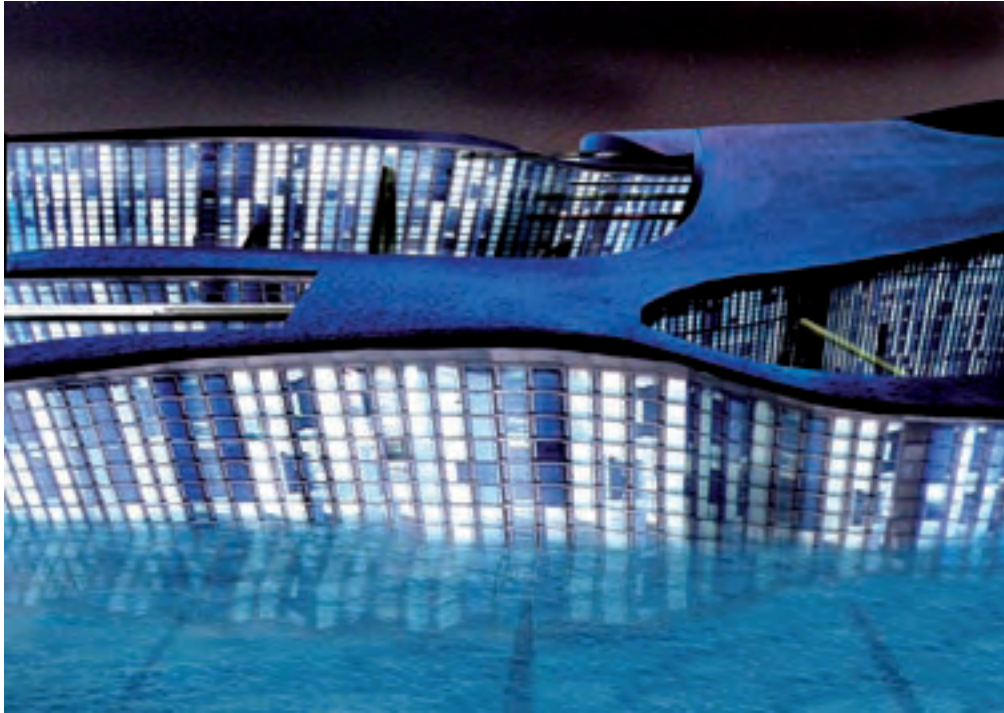
G7



G5









## ► G1

**Les petjades del temps queden inscrites a la memòria de la ciutat**  
Traces of time are recorded in the city's memory



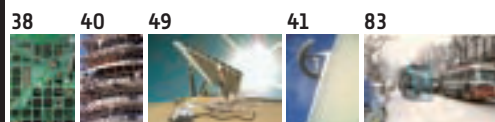
## ► G2

**El miratge de la ciutat il·lusòria i efimera**  
The delusion of an illusory and transient city



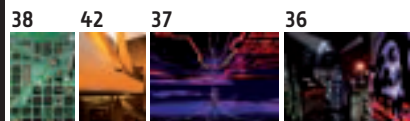
## ► G3

**Les infraestructures són part intrínseca de la gran maquinària urbana**  
Infrastructures are an intrinsic part of the vast urban machinery



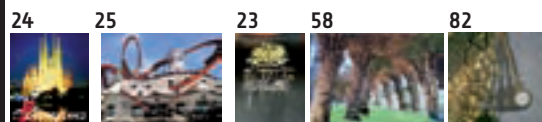
## ► G4

**Una al·lucinació col·lectiva, producte dels fluxos d'energia i informació**  
A collective hallucination resulting from the flow of energy and information



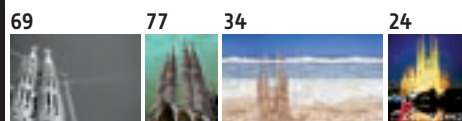
## ► G5

**L'obra de Gaudí és la imatge de la ciutat: aquesta s'ha apoderat d'aquella**  
Gaudí's work is the image of the city: this has seized that



## ► G6

**Molts edificis aspiren a ser icones de la ciutat, però només un d'ells aconsegueix ser-ne el símbol**  
Many buildings seek to be icons of the city, but only one of them gets to be its symbol



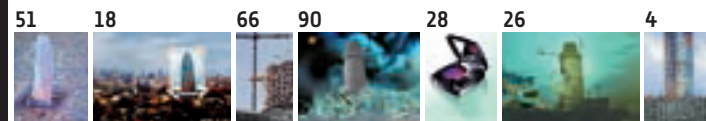
## ► G7

**L'edifici absorbeix i propaga imatges de l'entorn natural de la ciutat**  
The building absorbs and propagates images of the natural environment surrounding the city



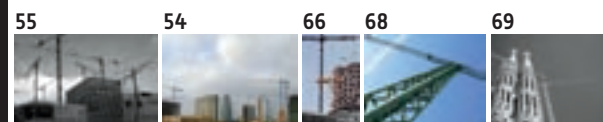
## ► G8

**El sorgiment d'un nou protagonista a la ciutat, que pugna amb els vells ídols**  
The emergence of a new player in the city fighting against the old idols



## ► G9

**La grua és un indicatiu de la frenètica activitat constructora**  
The crane is an indicator of the frantic building boom



## ► G10

**La ciutat com a resultat de l'acumulació d'objectes i de la superposició d'estrats**  
The city as the result of accumulating objects and superimposing layers



## ► G11

**La construcció indiscriminada dona lloc a un continu urbà sense límits aparents**  
Indiscriminate construction leads to a continuous city lacking visible boundaries



## ► G12

**L'alçada dels edificis és un indicador de la vitalitat de la ciutat global**  
The height of buildings is an indicator of the vitality of the global city



## ANTIC OLD

El passat perviu en el present de la ciutat  
The past survives in the present of the city

83



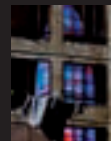
87



73



72



37



## MODERN MODERN

La tècnica és un factor determinant per a la transformació de la ciutat moderna  
Technique is a critical factor in the transformation of the modern city

## GLOBAL GLOBAL

La ciutat global s'estén per tot el planeta esborrant les diferències entre cultures i llocs  
The global city is spreading across the globe erasing the differences between cultures and places

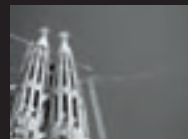
19



20



69



85



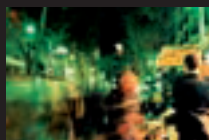
## LOCAL LOCAL

La identitat d'una ciutat deriva de la cultura del lloc  
The identity of a city stems from the culture of a place

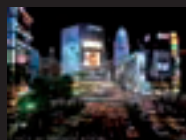
## CENTRE CENTRE

El focus que atreu les masses ansioses de conèixer la ciutat  
The focus that attracts the masses eager to explore the city

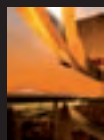
47



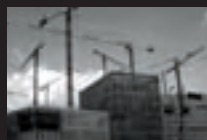
19



42



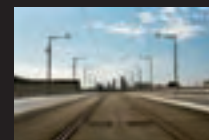
55



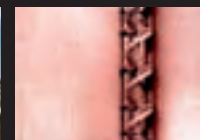
78



81



80



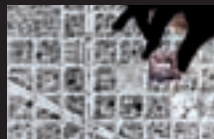
## PERIFÈRIA PERIPHERY

Espais indiferenciats en els quals preval l'anonimat  
Undifferentiated spaces where anonymity prevails

## UNITAT UNITY

La repetició d'elements similars unifica la trama urbana  
The repetition of similar elements unifies the urban grid

1



5



54



71



## FRAGMENTACIÓ FRAGMENTATION

La superposició de capes pertanyents a temps distints fragmenta el teixit urbà  
Overlapping layers belonging to different times breaks the urban fabric apart

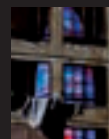
## DEGRADACIÓ DEGRADATION

El continu deteriorament de les àrees urbanes mancades d'inversió  
The steady deterioration in the urban areas lacking investment

64



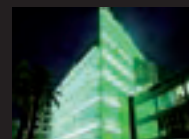
72



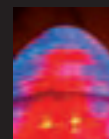
67



50



48



## OPULENCIA OPULENCE

L'exhibició del poder econòmic a través de l'arquitectura més avançada  
The exhibition of economic power through the most advanced architecture

## DIA DAY

Durant el dia la silueta de la ciutat es fa visible  
During the day the city skyline is visible

20



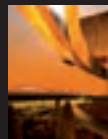
18



89



42



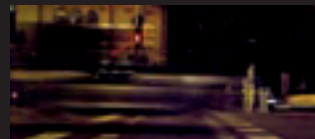
79



88



46



## NIT NIGHT

A la nit s'esvaeixen els límits i emergeixen seductores atmosferes  
At night, limits fade and captivating atmospheres emerge